

РОЗДІЛ IV

Регіональні студії

УДК 327(477:479.22)

Бабік Ірина,

студентка 4 курсу факультету міжнародних відносин

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Iryna.Babik2016@eenu.edu.ua;

Клімчук Катерина,

студентка 4 курсу факультету міжнародних відносин

Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Kateryna.Klimchuk2016@eenu.edu.ua

УКРАЇНСЬКО-ГРУЗИНСЬКЕ ПОЛІТИЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

В статті розглянуто процес розвитку українсько-грузинського політичного співробітництва. Розкрито основні напрями міждержавної співпраці, оскільки українсько-грузинські відносини своїми коренями сягають своєї давнини. Ще запорізькі козаки активно підтримували грузинський народ, який вів боротьбу за незалежність Грузії. Протягом усієї багатовікової історії у відносинах двох не було жодного факту чи події, які хоч якось затьмарили б дружбу двох держав. За час, що минув, Київ та Тбілісі зуміли не лише розвинути широкі контакти у всіх сферах, але й піднятися до рівня особливого партнерства у своїх взаєминах. Досліджено українсько-грузинські політичні відносини як на рівні національних органів державної влади, так і на міжнародному, наднаціональному рівні. Відзначено, що основними бар'єрами в побудові повноцінних стосунків є суттєві розбіжності в зовнішньополітичних орієнтирах, а також суперечливі внутрішньополітичні реалії. Проаналізовано основні візити посадових осіб держави. Досліджено зовнішньополітичні напрями співпраці України та Грузії.

Ключові слова: співробітництво, дипломатичні відносини, Україна, Грузія.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Особливого значення Україна надає розвитку відносин із постсоціалістичними країнами, у тому числі й із країнами Закавказзя, адже стабільні стосунки з цими державами є необхідною передумовою її подальшого розвитку. Тому становлення й розвиток співробітництва з Грузією, зважаючи на низку історичних, геополітичних, культурних та інших чинників, має особливе значення як для України, так і для Грузії. Однак географічне розміщення й спільність історичного минулого не лише об'єднує, а й створює певні проблеми: даються взнаки відмінності в поглядах щодо європейської та євроатлантичної інтеграції, простежено різницю в темпах і формах військово-політичного, економічного розвитку та співробітництва тощо. Тому комплексне дослідження українсько-грузинських міждержавних відносин є досить актуальним, адже розбудова рівноправних партнерських зв'язків між двома країнами відповідає їхнім спільним інтересам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний стан та проблеми розвитку українсько-грузинських міждержавних відносин найкраще висвітлено в газетах «День» [1], «Урядовий кур'єр» [3], «Дзеркало тижня» й інтернет-джерелах. Дипломатичні стосунки України та Грузії досліджував С. Кіладзе [6]. Питаннями формування сучасної договірно-правової бази українсько-грузинських відносин займався А. Анджапарідзе. Дослідженнями особливостей міждержавних відносин між Україною й Грузією займалися А. Бова, Д. Качура, А. Рудий, М. Спіс та ін. Зі свого боку, С. Волковецький [3] писав про роки, які зміцнили дружбу нашої держави з Грузією.

Мета статті – дослідження питань, які пов'язані з міждержавними відносинами України й Грузії. Для досягнення мети поставлено такі **завдання**: розглянути основні умови та фактори, які впливають

на становлення розвитку українсько-грузинського співробітництва; прослідкувати тенденції у відносинах України й Грузії на сучасному етапі; виявити проблеми та перспективи розвитку українсько-грузинських відносин; зробити аргументовані висновки щодо можливостей подальшого розв'язання ключових проблем українсько-грузинського співробітництва й розбудови партнерських відносин.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Відомо, що відносини між Україною та Грузією встановлено в кінці грудня 1991 р. Відзначимо, що протягом 1991–2011 рр. розвиток українсько-грузинської співпраці в дипломатичній сфері на сучасному етапі характеризувався постійною активністю, що простежуємо навіть із першого періоду зовнішньополітичної діяльності України. Це доводить досить тісне партнерство між двома державами в усі періоди зовнішньополітичної діяльності України.

Початком оформлення українсько-грузинських дипломатичних відносин був візит Президента України Л. Кучми до Грузії 9–10 січня 1995 р., під час якого укладено «Декларацію про перспективи розвитку співробітництва між Україною і Республікою Грузія і спільних підходів щодо питань міжнародних відносин». Після цього кількість візитів як з України до Грузії, так і з Грузії до України різко зменшилась і лише в 1997, 1999, 2000 рр. простежено незначне їх збільшення. Найбільший пік дипломатичних візитів між двома країнами припадає на 2004–2005 рр. Це пов'язано з подіями Помаранчевої революції в Україні та Трояндової в Грузії.

Дипломатичні відносини України й Грузії є одними з найбільш розвинених серед двосторонніх дипломатичних відносин нашої держави, а також мають стратегічний характер у різних сферах. Протягом двох етапів дипломатичних відносин (1991–2004 рр. та 2004 р. – наш час), чотирьох періодів зовнішньополітичної діяльності України («романтичний» 1991–1994 рр., багатовекторний 1994–2004 рр., євроінтеграційний 2004–2009 рр., сучасний 2010 р. – наш час) відносини з Грузією залишаються пріоритетними, характеризуються досить тісною співпрацею в усіх сферах, у тому числі й дипломатичній, незважаючи на відсутність прямих кордонів між двома республіками [7].

Україна та Грузія протягом 1991–2019 рр. мали схожі зовнішньополітичні пріоритети, внутрішньополітичні проблеми (сепаратизм), для вирішення котрих проводили спільні заходи. Також співпраця в дипломатичній сфері України з Грузією нині є вигідною, тому що Грузія відіграє важливу роль як ринок збуту української продукції. Досить вигідним для України є геополітичне розміщення Грузії, котра відіграє роль транзиту української продукції до Вірменії, Азербайджану, країн Середньої Азії. Тобто активна дипломатична діяльність України та Грузії сприяє тісному співробітництву в економічній та інших сферах.

Двосторонні дипломатичні відносини України й Грузії протягом 1991–2004 рр. пройшли умовні стадії зародження, оформлення та активізації динаміки й обсягу. Для дипломатичних відносин між Україною та Грузією всіх етапів пострадянського розвитку держав завжди була актуальною особлива роль України як посередника у двосторонніх відносинах із Грузією навколо врегулювання грузино-абхазького, грузинсько-осетинського конфліктів. Також протягом усіх етапів Україна й Грузія надавали одна одній постійну дипломатичну підтримку в питаннях територіальної цілісності, у подоланні сепаратистських тенденцій на території АР Крим в Україні. Саме наявність сепаратистських проблем на території обох держав свідчить про спільність інтересів України та Грузії в політичній сфері, що є фактором постійної активності двосторонніх дипломатичних відносин протягом усіх періодів зовнішньополітичної діяльності України, незалежно від керівництва обох держав, а також зовнішньополітичних курсів.

Першим зовнішньополітичним контактом України та Грузії потрібно вважати визнання незалежності України Президією Парламенту Республіки Грузія 12 грудня 1991 р., її територіальну цілісність і суверенітет. Також після переговорів представників ВР України повідомлено про готовність грузинської сторони встановити дипломатичні відносини, а в кінці грудня 1991 р. укладено протокол про їх установа. 22 липня 1992 р. розпочато дипломатичні відносини після обміну нотами між МЗС обох країн. Відзначимо, що в перші роки незалежності України й Грузії активність двосторонніх дипломатичних відносин ускладнювалася внутрішньополітичною нестабільністю в Грузії, котра полягала в грузинсько-осетинському (із 1991 р.), грузино-абхазькому (із серпня 1992 р.)

конфліктах, а також у громадянській війні 1991–1993 рр. (військове протистояння між прихильниками Е. Шеварнадзе та президента З. Гамсахурдія). Активізація українсько-грузинські відносин розпочалася після офіційного візиту в Україну президента Грузії Е. Шеварнадзе 12–13 квітня 1993 р. [7].

Важливим було укладання угоди «Про дружбу, співробітництво і взаємодопомогу між Україною та Республікою Грузія» (ратифікований 24 лютого 1994 р.), який став основою подальшого розвитку українсько-грузинських відносин [4].

Відзначимо, що Україна активно надавала керівництву Грузії гуманітарну допомогу в 1993 р., під час грузино-абхазького конфлікту. Уряд України підтримував в евакуації грузинських біженців з Абхазії. Щодо подальшого розвитку українсько-грузинських політичних відносин, то 5 квітня 1994 р. відкрито Посольство України в Грузії, яке очолив Надзвичайний і Повноважний Посол України в Грузії А. Касьяненко. Щодо Посольства Грузії в Україні, то його відкрито 19 серпня 1994 р., а на чолі був Надзвичайний і Повноважний Посол Грузії в Україні В. Чечелашвілі [10].

Однією з найперших українсько-грузинських консультацій слід вважати візит делегації МЗС України 3–4 серпня 1994 р. до Тбілісі [7]. Обговорено питання дво- та багатостороннього співробітництва, а також актуальні на той час міжнародні питання. Обговорювалися плани навколо укладання більш конкретного документа, що регламентував українсько-грузинську співпрацю у сфері міжнародних відносин.

Під час другого, багатовекторного періоду зовнішньополітичної діяльності України (1994–2004 рр.) відбулось остаточне оформлення відносин і їх суттєве збільшення. Початком оформлення українсько-грузинських дипломатичних відносин став візит Президента України Л. Кучми до Грузії 9–10 січня 1995 р. [7]. Сторони визнають право націй на забезпечення політичної, економічної, територіальної цілісності власних держав (згідно зі Статутом ООН), визнають ефективність вирішення конфліктів завдяки пошуку мирних переговорних засобів їх урегулювання.

14 лютого 1997 р. під час офіційного візиту в Україну Президента Грузії Е. Шеварнадзе проведено перше засідання комісії, яка сприяла покращенню співпраці, консультацій між представниками українських і грузинських держустанов. Також під час візиту 13–14 лютого 1997 р. в Україні Президента Грузії Е. Шеварнадзе відбулися переговори та консультації з Президентом України Л. Кучмою, Головою Верховної Ради О. Морозом, Прем'єр-міністром П. Лазаренком, міністром закордонних справ України Г. Удовенком. А 28–29 жовтня 1997 р. Президент України Л. Кучма відвідав Грузію, у ході візиту підписано Декларацію між Президентами України й Грузії, котра підкреслювала союзницькі відносини між країнами [9].

Щодо розвитку міжпарламентської співпраці України та Грузії, то 12–13 лютого 1998 р. відбувся візит спікера Парламенту Грузії З. Жванія, який узяв участь у консультаціях із Головою ВР України О. Морозом, обговорили питання двостороннього співробітництва на парламентському рівні. 2–3 жовтня 1999 р. відбувся візит Президента Грузії Е. Шеварнадзе, у ході якого підписано Міжурядову декларацію про розвиток відносин особливого партнерства між Україною й Грузією, котра була новою більш детальною версією угоди «Про дружбу, співробітництво і взаємодопомогу між Україною та Республікою Грузія» [6].

15–16 березня 2000 р. в ході візиту в Грузію Президента України Л. Кучми відбулися переговори, у ході котрих українська та грузинська сторони прийняли рішення надавати дипломатичну підтримку одна одній для реалізації спільного курсу, який полягає в євроінтеграції [9].

Тобто ідеї необхідності європейської, а також євроатлантичної інтеграції України, Грузії та її реалізації спільними діями з'явилися в українського й грузинського керівництва ще до його затвердження президентами В. Ющенко, М. Саакашвілі, хоча у 2000 р. цей курс не був найголовнішим напрямом зовнішньополітичної діяльності України й Грузії.

У ході візиту Прем'єр-міністра України В. Ющенка до Грузії 4 серпня 2000 р. підписано угоди про співпрацю в різних сферах, у тому числі й політичній [9]. 18–19 серпня 2000 р. у ході Ялтинського саміту глав держав-учасниць СНД, відбулася двостороння зустріч Президентів України та Грузії – Л. Кучми й Е. Шеварнадзе [7]. Обговорювалися питання співробітництва України та Грузії на двосторонньому рівні, а також у рамках міжнародних і регіональних організаціях.

Характерним для другого етапу відносин є те, що, окрім спільного національного інтересу щодо територіальної цілісності обох держав, з'являються нові фактори подальшого поглиблення та розширення масштабу українсько-грузинських дипломатичних відносин. Так, новим фактором

поглиблення політичних відносин є внутрішні події, а саме наслідки «кольорових революцій», що вплинули на зміни політичних еліт в Україні й Грузії, установлення в цих державах схожих режимів. Важливим фактором відносин, особливо під час третього євроінтеграційного періоду, що був актуальним до 2010 р. (зміна політичної еліти в Україні), стала європейська та євроатлантична інтеграція, у спільній реалізації якої Україна й Грузія використовували дипломатичну активну співпрацю.

Для третього періоду характерний подальший розвиток українсько-грузинської співпраці представниками нової влади в Грузії (після «Трояндової революції» 23 листопада 2003 р.) та Україні (після «Помаранчевої революції» 22 листопада 2004 р.), котра затвердила курс до європейської, євроатлантичної інтеграції. 24–26 березня 2005 р. під час візиту в Україну Президента Грузії М. Саакашвілі відбулися переговори з Президентом України В. Ющенком, Прем'єр-міністром України Ю. Тимошенко, Головою Верховної Ради В. Литвиним [3].

За результатами переговорів, сторони окреслили пріоритетні напрями взаємодії у 2005 р., погодилися на спільну концентрацію зусиль на політичному, економічному двосторонньому співробітництві, також вирішили спільними зусиллями впроваджувати інтеграцію України та Грузії в ЄС і НАТО. Прикладом подальшої співпраці в політичній сфері у рамках міжнародних заходів є Міжпарламентська рада СНД 8 лютого 2006 р., під час якої Голова Парламенту Грузії провела консультації та переговори з Президентом України В. Ющенком, Прем'єр-міністром Ю. Єхануровим, Головою Верховної Ради В. Литвином із питань міжпарламентського, міжурядового зв'язку [1].

Під час візиту Президента України В. Ющенка в Грузію 1–2 березня 2007 р. проведено переговори з Президентом Грузії М. Саакашвілі, Прем'єр-міністром З. Ногаїделі, Головою Парламенту Н. Бурджанадзе. Відзначимо, що укладено «Угоду між Кабінетом Міністрів України й Урядом Грузії про співробітництво у сфері стандартизації, метрології та оцінки відповідності», для сприяння міжурядового зв'язку між Україною й Грузією [7]. Це доводить ефективність консультацій на урядовому рівні між Україною та Грузією.

1 липня 2008 р. на III саміті ГУАМ В. Ющенко на рівні з іншими членами організації, у тому числі й Грузією, підписав Батумську декларацію «ГУАМ – інтегруючи Схід Європи», згідно з якою підтверджується прихильність держав демократичним цінностям, повазі прав і свобод людини, права. Указується готовність членів організації боротися з тривалими конфліктами, агресивним сепаратизмом, екстремізмом, міжнародним тероризмом [7]. Відзначимо, що боротьба із сепаратизмом є важливим спільним інтересом України та Грузії й тому прийняття цієї декларації підтверджує це на міжнародному, а не на двосторонньому рівні. Важливо відзначити, що під час російсько-грузинської війни в серпні 2008 р. в Південній Осетії Україна засудила вихід ЧФ РФ. У подальшому, протягом кінця 2008–2009 рр., однією з ключових подій українсько-грузинських відносин було розслідування легальності експорту української зброї до Грузії, причиною якого стали провокаційні звинувачення російської сторони в нелегальності продажу зброї Грузії [13]. Також під час бойових дій В. Ющенко здійснив візит до Тбілісі, продемонстрував таким чином дипломатичну підтримку України для Грузії. Досить важливим був візит Президента Грузії М. Саакашвілі 19–20 листопада 2009 р. під час якого відбулося відкриття нової будівлі грузинського посольства в Україні [10]. Також під час візиту проблема прес-конференція В. Ющенко та М. Саакашвілі, на якій Президент України підтвердив позицію України щодо територіальної цілісності Грузії.

Він заявив, що Україна й надалі підтримуватиме суверенітет і територіальну цілісність Грузії та що Україна не визнаватиме незалежність Абхазії, Південної Осетії [10].

Новим проявом українсько-грузинських дипломатичних відносин у цей період було надання спільної дипломатичної підтримки для розв'язання спільних проблем у рамках міжнародних конференцій, а також проведення обговорення актуальних питань міжнародних відносин у рамках багатосторонніх зустрічей.

Щодо четвертого сучасного періоду українсько-грузинських політичних відносин (2010 р. – наш час), то початком цього періоду потрібно вважати зміну зовнішньополітичного курсу в Україні з приходом до влади президента В. Януковича. Раніше актуальні й першорядні фактори двосторонніх відносин, такі як фактори «кольорових революцій», «євроінтеграції», втратили вплив на двосторонні дипломатичні відносини, оскільки зовнішньополітичний курс європейської, євроатлантичної інтеграції замінено на багатовекторність із фактичною пріоритетною роллю стратегічного партнерства з РФ, хоча зовнішньополітичною метою Грузії до сьогодні є вступ до ЄС, НАТО.

Незважаючи на зміну зовнішньополітичних пріоритетів України, на досить високому рівні залишаються українсько-грузинські політичні відносини на всіх рівнях. Свідчення цього – те, що в ході зустрічі 8 лютого 2010 р. Посла України в Грузії В. Цибенка із заступником міністра закордонних справ Грузії Д. Джалаганія обговорено перспективи подальшого розвитку співробітництва між двома державами, у тому числі в дипломатичній сфері [2]. Обговорено підготовку до проведення чергового засідання спільної міжурядової комісії з питань економічного співробітництва, визначено терміни підписання Протоколу щодо імплементації «Угоди між Грузією і Україною про отримання та припинення громадянства за спрощеним порядком громадянами Грузії, які постійно проживають на території України, та громадянами України, які постійно проживають на території Грузії, попередження подвійного громадянства та відсутності громадянства» [11]. Від імені нової української влади В. Цибенко заявив, що українсько-грузинські дипломатичні відносини й надалі розвиватимуться на засадах, визначених базовими угодами про стратегічне співробітництво в усіх сферах.

Важливими залишаються українсько-грузинські політичні відносини як на рівні національних органів державної влади, так і на міжнародному, наднаціональному рівні. Про це свідчить зустріч Посла України в Грузії В. Цибенка з головою депутатської групи «Друзів України» Парламенту Грузії Д. Дарчіашвілі 17 лютого 2010 р., у ході якої обговорено перспективи розвитку міжпарламентських зв'язків і співпраці двох країн у культурно-гуманітарній сфері [7]. Також вирішувалася необхідність активізації міжпарламентського співробітництва в рамках Парламентської Асамблеї «ЄС – країни Східного партнерства», а також ГУАМ. У ході наступної зустрічі Посла України в Грузії В. Цибенка із заступником міністра закордонних справ Грузії Д. Джалаганія 4 березня 2010 р. обговорено виконання Україною зобов'язань, передбачених міжурядовою «Угодою про вільну торгівлю між Україною та Грузією» від 9 січня 1995 р., а також проблеми, що розв'язуватимуться в рамках цієї угоди [12].

Отже, це є свідченням важливості ефективної практики українсько-грузинських двосторонніх відносин як фактора поглиблення українсько-грузинського співробітництва на сучасному етапі. Важливим залишається традиційний фактор спільної підтримки національної цілісності, боротьби із сепаратизмом в українсько-грузинських дипломатичних відносинах.

Новою формою українсько-грузинських дипломатичних відносин є офіційна програма уряду України щодо вивчення грузинського досвіду в проведенні соціально-економічних реформ, впровадженні оптимальних механізмів державної регуляторної політики, створенні сприятливого середовища для розвитку підприємництва та залученні іноземних інвестицій. Тому з цього приводу 16–17 липня 2010 р. Грузію відвідала делегація України на чолі з віце-прем'єр-міністром С. Тігіпком. У ході зустрічі віце-прем'єр-міністра С. Тігіпка з міністром фінансів Грузії К. Баїндурашвілі, Прем'єр-міністром Грузії Н. Гілаурі та Головою Парламенту Грузії Д. Бакрадзе обговорено широке коло питань двостороннього співробітництва. 17 липня делегація України ознайомила з вільною економічною зоною в місті Поті [7].

7 лютого 2012 р. в Міністерстві закордонних справ Грузії відбулися політичні консультації з питань європейської інтеграції на рівні директорів профільних департаментів зовнішньополітичних відомств України й Грузії. Українську делегацію очолював Директор Департаменту Європейського Союзу МЗС України В. Ченцов, грузинську – Директор Департаменту Європейської інтеграції МЗС Грузії Т. Ахвледіані [7].

Сторони, відповідно до порядку денного консультацій, детально розглянули весь комплекс питань, пов'язаних з інтеграцією України й Грузії в європейські структури, порядок денний та алгоритм дій МЗС двох країн у ході переговорів з ЄС щодо укладання Угоди про асоціацію, у т. ч. включаючи питання про вільну торгівлю, обмінялися думками щодо переговорного процесу з ЄС у питаннях лібералізації візового режиму, можливостей поглиблення співробітництва між нашими країнами в рамках ініціативи «Східне партнерство».

Інформуючи грузинську сторону про завершення переговорів між Україною та ЄС щодо підготовки й узгодження Угоди про асоціацію, В. Ченцов привернув увагу грузинських партнерів до окремих аспектів положення про створення ЗВТ та «безвізового діалогу», а також до питань співробітництва України з Європолем та Євроюстом [5]. Наступний раунд консультацій із питань європейської інтеграції повинен був відбутися в другій половині 2012 р. у м. Києві.

9–10 лютого 2012 р. у м. Батумі (Грузія) за участю представників виборчих органів Східної Європи та Центральної Азії пройшла Друга щорічна конференція на тему «Обмін регіональним

досвідом». Україну на ній представляла делегація Центральної виборчої комісії на чолі з В. Шаповалом [8]. Учасники заходу обмінялися досвідом підготовки та проведення виборчих кампаній у різних країнах світу. Особливу увагу при цьому приділяли посиленню ролі й відповідальності ЦВК у контексті забезпечення чесних та прозорих виборчих процесів.

14 лютого 2012 р. в Культурно-інформаційному центрі Посольства України в Грузії пройшло чергове засідання грузинсько-українського Ділового клубу, під час якого учасники розглянули широке коло актуальних питань, направлених на подальше розширення торговельно-економічного співробітництва між двома країнами. Окрім того, на зустрічі відбулася презентація офіційного сайту Ділового клубу [8].

3. ВИСНОВКИ Й ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проаналізувавши перший етап дипломатичних відносин між Україною та Грузією 1991–2004 рр., помічаємо, що протягом відносно невеликого періоду українсько-грузинські відносини оформилися в активний динамічний дипломатичний діалог. Про це свідчать наведені документи, що декларують співпрацю державних інституцій обох країн, активну співпрацю в зовнішньополітичній сфері на основі розв'язання спільних проблем реалізації спільних національних інтересів, проведення консультацій на рівні МЗС, інших галузевих міністерств і відомств.

Отже, другий етап українсько-грузинських дипломатичних відносин (2004 – наш час) характеризувався ще більшою активізацією співробітництва між Україною та Грузією, незважаючи на внутрішньополітичні зміни, а також зміни зовнішньополітичних курсів. Також на прикладі другого етапу українсько-грузинські відносини не змінювалися у зв'язку зі зникненням старих, появою нових факторів цих взаємин. А це, зі свого боку, є свідченням міцності, ефективності, універсальності та традиційності відносин України та Грузії в будь-який час, при будь-якому політичному режимі на території цих держав, при будь-яких зовнішньополітичних пріоритетах.

Тобто українсько-грузинські політичні відносини завжди відрізнялись активністю, залишаються стратегічними й у наш час. Це зумовлено спільністю національних інтересів, а також наявністю факторів, які вказували на безпосередній вплив на ці стосунки. Проблема дослідження політичного співробітництва України та Грузії є актуальною й сьогодні, оскільки розгляд українсько-грузинських двосторонніх зв'язків не є комплексним і потребує подальшої систематизації та конкретизації. Це зумовлює подальше дослідження цього питання й пошук нових аспектів, які дадуть змогу виявити особливості міждержавних відносин між цими країнами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антадзе М. Відносини України і Грузії є прикладом співпраці великої і малої держави. *День*. 2006. 4 лист. С. 3.
2. Бокерія Г. Грузія залишається стратегічним партнером України. *Главком*. URL: <http://glavcom.ua/articles/2483.html>.
3. Волковецький С. Роки, які зміцнили дружбу з Грузією. *Урядовий кур'єр*. 2002. 19 жовт. С. 5.
4. Договір про дружбу, співробітництво і взаємодопомогу між Україною і Грузією від 13. 04. 1993 р. *Офіційний вісник України*. 2007. № 11. Ст. 406.
5. Інститут світової політики. URL: <http://georgia.iwp.org.ua/ukr/public/78.html>.
6. Кіладзе С. Невідомі сторінки у дипломатії: [історія дипломатичних стосунків України з Грузією]. *Хроніка*. 2000–2001. № 43. С. 27–33.
7. Кухалейшвілі Г. Українсько-грузинські дипломатичні відносини. URL: http://knowledge.allbest.ru/international/3c0b65625a2bc78b4c53a89521316c27_0.html.
8. Міністерство закордонних справ Грузії. URL: <http://www.mfa.gov.ge>.
9. Мости дружби: Україна – Грузія/[авт. ідеї та авт.-упоряд. В. В. Болгов; пер. на груз. О. Мушкудіані]. Київ: Укр. акад. геральдики, товар. знаку та логотипу, 2007. 287 с.
10. Посольство України в Грузії. URL: <http://uaembingeorgia.gov.ua>.
11. Угода між Україною і Грузією про спрощений порядок набуття і припинення громадянства громадянами Грузії, які постійно проживають в Україні, які постійно проживають в Грузії та попередження випадків без громадянства та подвійного громадянства. *Офіційний вісник України*. 2008. № 38. Ст. 1286.
12. Угода про вільну торгівлю між Україною та Грузією: від 9. 01. 1995 р. *Офіційний вісник України*. 2008. № 22. Ст. 650.

13. Україна і Грузія в контексті політичних, економічних та безпекових трансформацій: наслідки і перспективи: матеріали міжнар. конф., 23–24 жовт. 2009 р., м. Одеса/Нац. ін-т стратег. дослідж., регіон. філ. у м. Одеса, регіон. представництво фонду ім. Ф. Еберта в Україні та Білорусі, Ін-т зовніш. політики дипломат. акад. М-ва закордон. справ України; [за заг. ред. О. Воловича]. Одеса: Фенікс, 2009. 125 с.

Матеріал надійшов до редакції 10.10.2019 р.

UKRAINIAN-GEORGIAN POLITICAL COOPERATION

The article considers the process of development of Ukrainian-Georgian political cooperation in the late XX and early XXI centuries. The main directions and stages of formation of interstate cooperation are revealed, as the Ukrainian-Georgian relations are quite long and changeable. Throughout the centuries-long history, there has not been a single fact or event in the relations between the two countries that has somehow overshadowed the friendship between the two countries. During the time of the analyzed article, Kyiv and Tbilisi managed not only to develop broad contacts in all spheres, but also to rise to the level of special partnership in their relations. The Ukrainian-Georgian political relations at the level of national bodies of state power, as well as at the international, supranational level are studied. It is noted that the main barriers to building full-fledged relations are significant differences in foreign policy guidelines, as well as contradictory domestic political realities. The main stages of formation of modern diplomatic relations, visits of officials of the states from 1991 to 2012 are analyzed. The foreign policy directions of cooperation between Ukraine and Georgia, its main treaties, agreements and acts that significantly strengthen modern cooperation are studied.

It is determined that the beginning of the Ukrainian-Georgian diplomatic relations was the visit of the President of Ukraine Leonid Kuchma to Georgia in January 1995, during which the «Declaration on the Prospects for the Development of Cooperation» was signed. It is investigated that during 1991–2019 Ukraine and Georgia had similar foreign policy priorities, similar domestic political problems (separatism), which were resolved jointly. Also, cooperation in the diplomatic sphere of Ukraine with Georgia is now advantageous because Georgia plays an important role as a market for Ukrainian products. The geopolitical location of Georgia, which plays the role of transit of Ukrainian products to Armenia, Azerbaijan, and the countries of Central Asia, is quite favorable for Ukraine. That is, the active diplomatic activity of Ukraine and Georgia promotes close cooperation in political, economic, cultural and other spheres.

Key words: cooperation, diplomatic relations, Ukraine, Georgia.

REFERENCES

1. Antadze, M. (2006). Vidnosyny Ukrainy i Hruzii ye prykladom spivpratsi velykoi i maloi derzhavy. *Den*, 4 lyst., 3.
2. Bokeriia, G. Hruziia zalyshaietsia stratehichnym partnerom Ukrainy. *Hlavkom*. URL: <http://glavcom.ua/articles/2483.html>.
3. Volkovetskyi, S. (2002). Roky, yaki zmitsnyly druzhbu z Hruziieiu. *Uriadovy kurier*, 19 zhovt., 5.
4. Dohovir pro druzhbu, spivrobitnytstvo i vzaємodopomohu mizh Ukrainoiu i Hruziieiu vid 13. 04. 1993 r. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2007, 11. St. 406.
5. Instytut svitovoi polityky. URL: <http://georgia.iwp.org.ua/ukr/public/78.html>.
6. Kiladze, S. Nevidomi storinky u dyplomatii: [istoriia dyplomatychnykh stosunkiv Ukrainy z Hruziieiu]. *Khronika 2000–2001*. № 43. S. 27–33.
7. Kukhaleishvili, H. Ukrainsko-hruzynski dyplomatychni vidnosyny. URL: http://knowledge.allbest.ru/international/3c0b65625a2bc78b4c53a89521316c27_0.html.
8. Ministerstvo zakordonnykh sprav Hruzii. URL: <http://www.mfa.gov.ge>.
9. Mosty druzhby: Ukraina – Hruziia / [avt. Idei ta avt.-uporiad. V. V. Bolhov; per. nahruz. O. Mushkudiani]. Kyiv: Ukr. akad. heraldyky, tovar. znaku ta lohotypu, 2007. 287 s.
10. Posolstvo Ukrainy v Hruzii. URL: <http://uaembingeorgia.gov.ua>.
11. Uhoda mizh Ukrainoiu i Hruziieiu pro sproshchenyi poriadok nabuttia i prypynennia hromadianstva hromadianamy Hruzii, yaki postiino prozhyvaiut v Ukraini, yaki postiino prozhyvaiut v Hruzii ta poperedzhennia vypadkiv bez hromadianstva ta podviinoho hromadianstva. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2008. № 38. St. 1286.
12. Uhoda pro vilnu torhivliu mizh Ukrainoiu ta Hruziieiu: vid 9. 01. 1995 r. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2008. № 22. St. 650.
13. Ukraina i Hruziia v konteksti politychnykh, ekonomichnykh ta bezpekovykh transformatsii: naslidky i perspektyvy : materialy mizhnar. konf., 23–24 zhovt. 2009 r., m. Odessa / Nats. in-t strateh. doslidzh., Rehion. fil. u m. Odessa, Rehion. Predstavnytstvo fondu im. F. Eberta v Ukraini ta Bilorusi, In-t zovnish. polityky diplomat. akad. M-va zakordon. Sprav Ukrainy; [za zah. red. O. Volovycha]. Odessa: Feniks, 2009. 125 s.